

Kielellisesti vastuullinen opetus oppimisen tukena

Jenni Alisaari
Tukholman yliopisto
2023
ISO F

Sisältö

- Kielellinen vastuullisuus kaikkien oppilaiden oppimisen tukena
- Opiskelukiellitaidon sekä lukemis- ja kirjoittamistaitojen kehittäminen
– tutkitusti tehokasta pedagogiikkaa

A photograph of a traditional Islamic study room (haram). The room features a prominent green pillar on the left, a green sofa along the walls, and a wooden bookshelf on the right. The walls are decorated with intricate blue and white geometric patterns. A wooden bookstand is positioned in the center of the room. The floor is covered with a patterned rug. The text "Kielellinen vastuullisuus" is overlaid on the image.

Kielellinen
vastuullisuus

Which hobby?

Xyxyxyx means going Xyxyxyx to enjoy Xyxyxyx Xyxyxyx. It is a popular Xyxyxyx. It can be especially awarding in Xyxyxyx when a lot of Xyxyxyx are Xyxyxyx and Xyxyxyx Xyxyxyx to Xyxyxyx their Xyxyxyx. It is useful to have a good pair of Xyxyxyx to help to Xyxyxyx Xyxyxyx that are far away more clearly.

Which hobby?

Xyxyxyx means Xyxyxyx outside to Xyxyxyx watching Xyxyxyx. It Xyxyxyx a Xyxyxyx hobby. It Xyxyxyx be Xyxyxyx awarding in spring Xyxyxyx a lot of Xyxyxyx Xyxyxyx singing Xyxyxyx building nests Xyxyxyx raise Xyxyxyx young. It is Xyxyxyx to Xyxyxyx a good Xyxyxyx of binoculars to Xyxyxyx to Xyxyxyx Xyxyxyx that Xyxyxyx far away Xyxyxyx clearly.

Arjen kielestä tiedonalojen kieleen

1. Look, it's making them move. Those didn't stick.
'Kato, se saa ne liikkuu. Noi ei tarttunu.'
2. We found out the pins stuck on the magnet.
'Me saatiin selville, että nastat tarttuvat magneettiin.'
3. Our experiment showed that magnets attract some metals.
'Kokeemme osoitti, että magneetti vetää puoleensa joitain metalleja.'
4. Magnetic attraction occurs only between ferrous metals.
'Magneettista vetovoimaa ilmenee ainoastaan rautapitoisten metallien välillä.'

Gibbons
2002

Suom.
Katriina
Rapatti

Mitä tarkoittaa...

kaatua

juuri

johdosta

saa aikaan

saa aikaiseksi

oma-aloitteinen

varata / varaus

Kielellisesti vastuullinen pedagogiikka

Lucas & Villegas, 2011

- Oman vastuun tiedostaminen ja kantaminen erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- Kielellisen moninaisuuden arvostaminen
- Kielenoppimisen edistäminen sekä omalla toiminnalla että yleisiin asenteisiin vaikuttamalla
- Tuntemus oppijoiden kielellisistä taustoista, kokemuksista ja kyvyistä
- Käytettävän kielen aiheuttamien haasteiden tunnistaminen

Kielitaidon kehittymisen tukeminen (Lucas et al, 2008)

Ymmärrettävä kieli (hieman nykyistä tasoa korkeammalla)

Mahdollisuudet tuottaa kieltä mielekkäällä tavalla

Sosiaalinen vuorovaikutus

Vahva oman äidinkielen taito

Tietoinen huomio kieleen (muoto & merkitys)

Turvallinen oppimisympäristö, jossa on vain minimaalinen määrä ahdistusta aiheuttavia tekijöitä

Toisto!
Kytkeä oppijoiden omiin
kokemuksiin!

Erikoissanasto,
harvoin
käytetty

Yleisen
opiskelukielen
sanasto

Jokapäiväisessä
keskustelussa käytettävä
yleinen sanasto

7 tehokkaan pedagogiikan periaatetta

(Tharp et al. 2015; Teemant 2018)

- Yhteinen työskentely (joint productive activity)
- Kieli- ja lukutaidon kehittäminen kaikissa oppiaineissa
- Kontekstualisointi: kouluoppimisen yhdistäminen oppilaiden elämään
- Kognitiivinen haastavuus
- Opetuskeskustelun kautta opettaminen
- Kriittiseen ajatteluun ohjaaminen
- Mallintaminen

The image shows a traditional Islamic study room. The walls are covered in intricate blue and white geometric and floral patterns. A large green pillar stands in the foreground. A white sofa is positioned against the wall, and a wooden coffee table is in the center. The room has several windows with decorative grilles. The floor is covered with a patterned rug. The overall atmosphere is one of a quiet, scholarly environment.

Tutkitusti
tehokkaita
käytännön
menetelmiä

Kielellisesti
vastuullisia
opetuskäytänteitä

Tietoinen huomio kieleen

- Huomion kiinnittäminen kieliopillisiin rakenteisiin opetuksen aikana ja niiden avaaminen
- Haastavien ilmaisujen merkitysten selittäminen
- Oikea-aikaisen tuen tarjoaminen kirjoitetun tai puhutun tekstin tuottamisessa
- Lukemiseen käytetyn ajan maksimointi

VA-partisiippi

kasvava, putoava, kuljettava

Metsässä kasvava kasvi

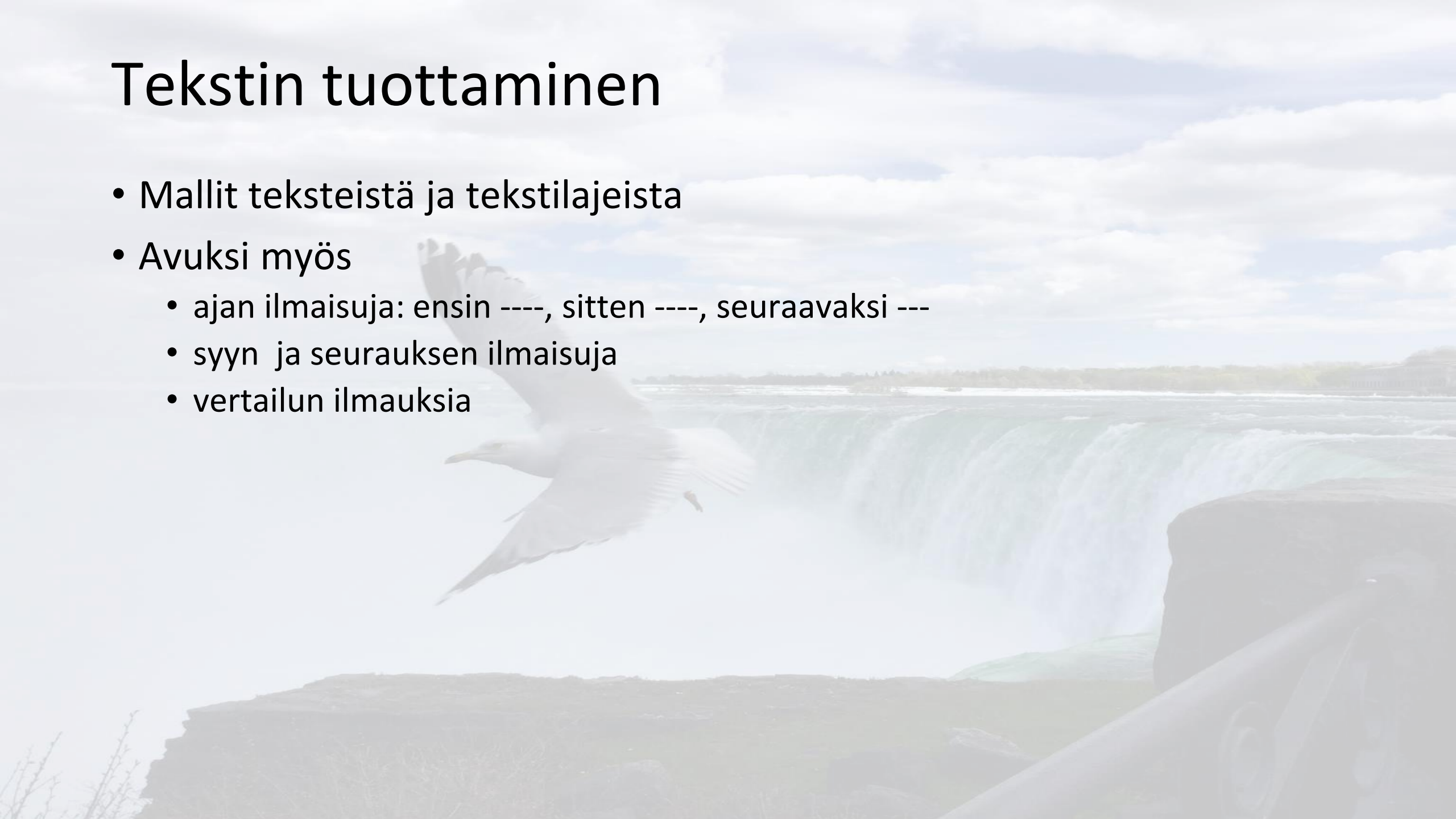
Katolta putoava lumi

Sydämeen verta kuljettava verisuoni

Tekstin tuottaminen

- Mallit teksteistä ja tekstilajeista
- Avuksi myös
  - ajan ilmaisuja: ensin ----, sitten ----, seuraavaksi ---
  - syyn ja seurauksen ilmaisuja
  - vertailun ilmauksia

Tiedon esittäminen

- Tukisanat ja -ilmaukset esille

Jonkin johdosta

Jotta

Jos... niin...

Koska

Siitä seuraa, että...

Tästä syystä...

Se johtuu siitä, että...

X:n vuoksi...

Tuettu tuottaminen

Kerro riisinviljelystä

Muokataan omaan
opetettavaan
aiheeseen liittyväksi!

AIKA JA JÄRJESTYS:	VERBIT + niihin liittyvät sanat	NOMINIT / MUUT SANAT
ensin, aluksi	Kylvää/kylvetään (siemenet)	riisipelto
sitten, seuraavaksi, sen jälkeen, kun	Istuttaa/istutetaan (taimet)	kastelujärjestelmä
myöhemmin, lopuksi, viimeiseksi	Kastella/kastellaan Leikata/leikataan (sato)	sirppi

KOHTI TIETOTEKSTIEN KIRJOITUSTAITOA: TUKEA JA MALLEJA OPITUN SISÄLLÖN KIRJALLISEEN ILMAISEMISEEN

SYY → SEURAUUS	VERBIT + niihin liittyvät sanat
X:n johdosta	(lihas) supistua
X:n vuoksi...	(liikkuminen) on (mahdollista).
Jotta	toimia, tarvita (energiaa)
Jos... niin...	(lihasten hapenottokyky) kasvaa – (lihasten kestävyys) parantua*
Koska	(sydänlihasta) ei voi kontrolloida (lihaskudos on tahdosta riippumatonta)
Siitä seuraa, että...	pystyä säätelemään (liikkeitä)
Tästä syystä...	voida liikuttaa
Se johtuu siitä, että...	(autonominen hermosto) ohjata (toimintaa)

Mitä eroa on sanoilla parantaa ja parantua?
Kummassa virkkeessä näkyy selvästi tekemisen kohde?

Harjoittelu parantaa lihasten kestävyyttä.

Lihasten kestävyys parantuu harjoittelulla.

Kirjoitusaihioita

Vertaileva teksti

Siitä huolimatta, että _____ ja _____ eroavat toisistaan, on niissä myös yhtäläisyyksiä. Molemmat ovat esimerkiksi _____. Toinen yhtäläisyys on _____. Se, mikä erottaa _____ ja _____ on _____. Toinen ero on _____.

Selittävä teksti

_____ (Ilmiön nimi) on merkittävä _____ (mikä) _____ (miksi tai mihin vaikuttaa). Tärkein syy _____ (ilmiöön) on _____, koska _____. Toinen _____ (ilmiöön) johtanut syy on _____, koska _____. Kolmas syy, joka johti _____ (ilmiöön), on _____. Sekin on tärkeä, koska _____.

Kirjoitusaihioita

Mielipideteksti

Viime aikoina on puhuttu paljon _____ (ongelma, jonka olet huomannut). Tälle pitäisi tehdä jotakin: esimerkiksi _____ (ehdotus, miten ongelma ratkaistaan). Tästä seuraisi, että _____. Ensinnäkin _____ (perustele mielipiteesi yhdellä syyllä). Toiseksi _____ (perustele mielipiteesi toisella syyllä). Kolmanneksi _____ (perustele mielipiteesi kolmannella syyllä). Toisaalta jotkut ovat sitä mieltä, että _____ (esitä vastakkainen mielipide asiasta), mutta _____ (perustele, miksi se on sinusta väärin). Kuten olen jo todennut, _____ (tee vielä tiivistelmä mielipiteestäsi). Tämä olisi tärkeää, jotta _____ (esitä syy, miksi asian pitäisi muuttua).

Kielen kehityksen huomioon ottaminen

- Oppilaiden kielitaitotason huomioiminen tehtäviä suunniteltaessa ja arvioitaessa
- Taukojen pitäminen puheessa -> kuullun sisäistäminen & vastausten miettiminen ja muotoilu
- Oppilaiden välisten vuorovaikutustilanteiden luominen
- Kieleen liittyvien epäselvyyksien avaaminen koetilanteissa

Ymmärtäminen & tuottaminen A1-tasolla

- Ymmärtää yksinkertaisia kysymyksiä, ohjeita ja välittömään tilanteeseen liittyvää yksinkertaista keskustelua
- **Ymmärtäminen edellyttää hidasta ja selkää puhetta tai erittäin tuttua aihetta.**
- Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään, osaa keskeisintä sanastoa
- Ääntäminen voi aiheuttaa ymmärtämisongelmia
- **Uusien asioiden omaksuminen vaatii runsaasti tukea.**
- Tekstin mekaaninen koodaaminen vaikeaa (vieraat sanahahmot), pystyy lukemaan tuttuja sanoja
- **Lyhyenkin tekstin lukeminen on hidasta.**
- Pystyy löytämään tiedon lyhyestä tekstistä (arkielämä, tutut aiheet)
- Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä
- Kopioi tekstiä helposti suoraan -> ymmärtäminen?
- Ei pysty muotoilemaan vastauksia tarkasti -> vastauksia saattaa olla vaikea ymmärtää

Ymmärtäminen & tuottaminen A2-tasolla

- Ymmärtää tuttuja aiheita, lyhyitä tekstejä, osaa käyttää maailmantietoaan
- Ymmärtää vieraista teksteistä hajanaisia yksityiskohtia, mutta kokonaisuuden ymmärtäminen on vaikeaa - Oppikirjatekstistä oppilas ymmärtää hajanaisia tietoja otsikon ja kuvien avulla
- Pystyy kirjoittamaan ja keskustelemaan lyhyesti tutuista ja tilannesidonnaisista aiheista
- **Ymmärtäminen edellyttää hidasta ja selkää puhetta tai tuttua ainetta.**
- Havainnollistavin menetelmin tuetusta opetuspuheesta oppilas ymmärtää aiheen ja satunnaisia tietoja.
- **Uusien asioiden omaksuminen vaatii runsaasti tukea.**
- Tekstin mekaaninen koodaaminen vaikeaa (vieraat sanahahmot)
- **Tarvitsee ohjausta siinä, mihin asioihin kuullussa ja luetussa tekstissä tulee kiinnittää huomiota**
- Kopioi tekstiä helposti suoraan -> ymmärtäminen?
- Ei pysty muotoilemaan vastauksia tarkasti -> vastauksia saattaa olla vaikeaa ymmärtää

B1-tasolla

- Opetuspuheen seuraaminen onnistuu, mutta oppilas **tarvitsee vielä tukea keskeisten asioiden tunnistamisessa**
- Selviytyy jo hieman vieraammista aiheista
- Osaa ohjata lukemista tavoitteidensa mukaisesti, mutta **itsenäinen, kirjoitettuun tekstiin perustuva opiskelu on hankalaa.**
- Ymmärtää suhteellisen tuttua aihetta käsittelevän lyhyehkön tekstin pääasiat ja hahmottaa kokonaisuuden mutta **pitkien vieraiden tekstien lukeminen vaikeaa**
- Pystyy tiivistämään lukemansa omin sanoin (käyttää tekstin ilmauksia apuna)
- Pystyy soveltamaan tekstin tietoja (vertaamaan, kertomaan mielipiteitään, perustelemaan ajatuksiaan)
- Sanaston ja ilmausten tasolla merkitykset jäävät epätarkoiksi – arvaamista ja päättelyä
- Pystyy pitämään valmistellun esityksen ja vastaamaan esitykseen liittyviin kysymyksiin
- **Nopeatempoiseen keskusteluun osallistuminen tuottaa vaikeuksia**

Huom! Vielä tällä tasolla rauhaton ympäristö ja melu vaikeuttavat ymmärtämistä.

B2-tasolla

- **Ymmärtää pitkän jäsenllyn puheenvuoron pääasiat**, vaikkei ehkä havaitse kaikkia yksityiskohtia
- Opetuspuheen seuraaminen onnistuu, mutta **käsitteiden määrittelemisessä oppilas vaatii tukea.**
- Oppikirjatekstin ja kaunokirjallisten kokonaisteosten lukeminen ja niistä oppiminen onnistuvat.
- Pystyy lukemaan pitkiä tekstejä ennakoiden ja silmäillen ja hyödyntämään erilaisia lukustrategioita lukemisen kulloisenkin tarkoituksen mukaan. **Osa paikantaa useita eri yksityiskohtia pitkästä tekstistä.**
- Pystyy hakemaan tietoa monipuolisesti erilaisista lähteistä ja **arvioimaan ohjatusti myös tiedon luotettavuutta.**
- **Pystyy tuottamaan jäsenllyjä, yksityiskohtia sisältäviä puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä** itseään kiinnostavista asioista, kokemuksistaan tai kuvitelluista tapahtumista

Visuaalinen tuki

- Ei-kieliset visuaaliset vihjeet
  - kuvat, eleet, videot, graafiset kuviot, aikajanat, taulukot
- Ohjeet suullisesti ja kirjallisesti
- Mallintaminen

Asiasisältöjen vertailu

- Tekstissä esiintyvien ilmiöiden vertailu toisiinsa visuaalisesti esimerkiksi taulukon muodossa

jalot metallit	epäjalot metallit
<ul style="list-style-type: none"> • Ei reagoi happoliuoksissa • Ei tapahdu reaktiota, jossa muodostuu vetykaasua	<ul style="list-style-type: none"> • Reagoi happoliuoksissa • Reaktiossa muodostuu vetykaasua

Syy-seuraus-suhteiden visualisointi

Kuka ammuttiin 28.6.1914,
ja kuka ampui?

Itävalta-Unkarin
arkkiherttua Frans
Ferdinand, ampuja
oli serbinationalisti
Gavrilo Princip

Mitä tästä
seurasi?

Itävältä-Unkari
julistasi sodan
Serbialle

Mitä tästä
seurasi?

Itävalta-Unkarin
liittolainen Saksa
hyökkäsi Belgiaan,
mikä sai Venäjän,
Britannian ja Ranskan
julistamaan sodan

Tehtävänannolla voi ohjata lukuprosessia

*Silmäile kappaleen otsikoita, kuvatekstejä ja tekstiä ja ympyröi niistä sana **XXXX**. Lue sitten tarkemmin ympyröimiesi sanojen ympäriltä ja selitä omin sanoin, mikä **XXX** on.*

Kielellinen tuki

- Tärkeiden tietojen korostaminen luettavista teksteistä
- Avainkäsitteiden tai keskeisten ilmaisujen selittäminen (ja kääntäminen)
- Ilmaisujen merkitysten etsiminen yhdessä (nettisanakirjat)
- Kirjoitettujen tekstien muokkaaminen: vaikeiden rakenteiden ja ilmaisuja avaaminen tekstin sisällä

Sanaruudukko

MÄÄRITELMÄ

KUVA

SANA

suomeksi +
omalla kielellä

**SYNONYymi /
VASTAKOHTA**

ESIMERKKIVIRKE

Sanaperheet

Verbi	Substantiivi	Adjektiivi / partisiippi
kertoa	kertolasku	Kerrottava
jakaa	jakolasku	Jaettava

Sana	Vastakohta
lisätä	vähentää
jakaa	kertoa

Käsitteet selviksi

- Koko ajan näkyvillä
  - Nimi
  - Määritelmä
- Konkreettiset esimerkit

Noususuhdanne =
nousukausi

”Taloudessa menee
hyvin.”

€€€€€€€€

Ihmisillä on paljon
rahaa.

Laskusuhdanne =
laskukausi

”Taloudessa menee
huonosti.”

€€

Ihmisillä on vähän
rahaa.

Käsitteet ja niiden selitykset

OMINAISUUS	Se, millainen joku tai jokin on: esimerkiksi hiiren _____ voivat olla pieni koko ja harmaa väri.	jollekin asialle kuuluva piirre, esimerkiksi ulkonäkö, tapa tai osa
SAA AIKAAN	Kun aurinko paistaa, lumi sulaa. Aurinko siis _____ lumen sulamisen.	tekee jotain (aiheuttaa, tuottaa)

Luetun ymmärtämisen tukena

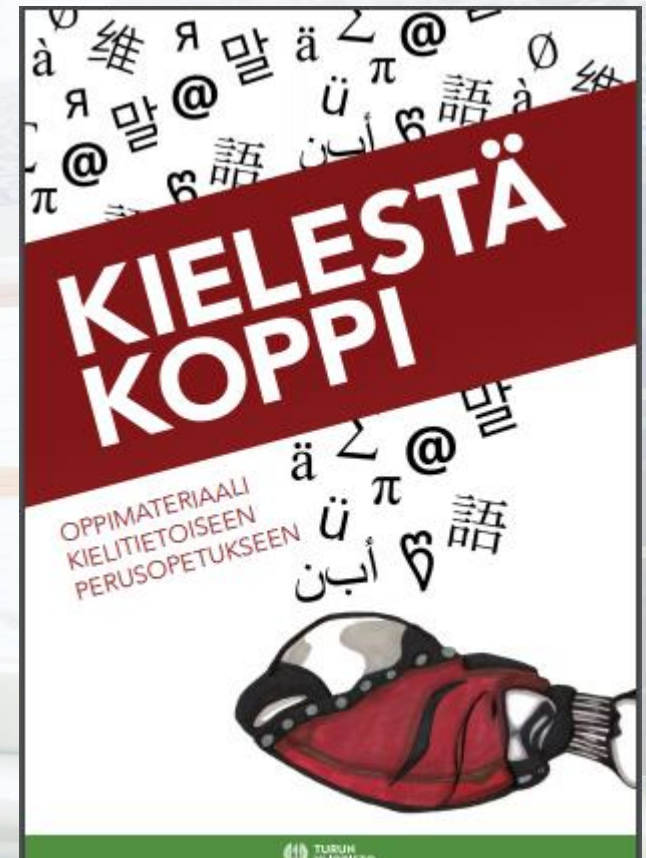
- tietoisuus lukemisen tarkoituksesta (Guthrie & Davis, 2003; Olson & Land, 2007; O'Reilly et al., 2018)
- oppiminen tekemään kysymyksiä luetulle tekstile (National Reading Panel, 2000; Rosenshine, Meister, & Chapman, 1996)
- ymmärtämisen monitorointi (National Reading Panel, 2000)
- yhteenvetojen tekeminen pääideoiden tunnistamiseksi (National Reading Panel, 2000)
- aiempien tietojen aktivointi ja elämismaailman yhdistäminen luettuihin teksteihin (Cummins & Early, 2015; Guthrie & Davis, 2003; Pressley & Afflerbach, 1995; Pressley et al., 2004)

Kielellisesti vastuullinen
opetus voimaannuttaa oppijat
toimimaan ja osallistumaan
täyden kykynsä mukaan.

Kielestä koppi

- <https://sites.utu.fi/minasta-ja-kielesta-kiinni/hanke/kielesta-koppi/>

Kielitietoisen opettajan huoneentaulu

<https://blog.edu.turku.fi/monikulttuurinenopetus/kielitietoisen-opettajan-huoneentaulu/>

Kielitietoisen opettajan HUONEENTAULU

1. Luo opetusryhmässäsi turvallinen ja kannustava ilmapiiri

- Positiivinen ilmapiiri rohkaisee kysymään ja vastaamaan kehittyvässä kielitaidossa.

2. Käytä kuvia ja havainnollistamista opetuspuheesi ja opetustekstien tukena

- Hyödynnä monipuolisesti erilaisia tukimateriaalia (sanallisia, visuaalisia, auditiivisia, symbolisia ja kinesteettisiä) sekä erilaisia oppimisympäristöjä.

3. Käytä selkeää opetuspuhetta

- Avaa huolella käsiteltävän aihepiirin keskeisimmät käsitteet ja toista niitä riittävästi.
- Aloita, lopeta ja siirry aiheesta toiseen aina selkeästi.
- Opetta oppilaille koulussa ja omassa oppiaineessasi käytettävä tehtävänantokieli (esim. "määritä", "merkkitse", "esitä", "pohdi", "kirjoita", "selitä", "kerro", "päättele").

4. Nimeä ja laita esiin opetuskokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset käsitteet

- Kerro myös, mihin edellä opittuun asiaan liittyy.
- Tee lopuksi lyhyt yhteenveto ja kertaa opitut asiat.

5. Mahdollista kaikkien oppilaiden osallistuminen eriyttämällä tehtäviä ja esittämällä kaikille sopivia kysymyksiä

- Käytä kyselytekniikkaa, joka mahdollistaa kaikkien osallisuuden. Esim. sanoita määrittelemä ja kysy helposti käsiteltävästä tekstistä löytyviä käsitteitä.
- Käytä avoimia kysymyksiä, joihin ei ole yhtä oikeaa vastausta ja jotka mahdollistavat eri tasoiset vastaukset.
- Käytä kielitaidon alkuvaiheen oppijoille tehtäviä valmiita vastausten aikoja.

6. Auta oppilasta havainnoimaan oppiaineen tekstilajeille tyypillisiä piirteitä ja harjoittelemaan niiden soveltamista, tarvittaessa mallin avulla

- Auta myös tekstikokonsuuden osien hahmottamisessa, opeta lukustrategioita.

7. Älä kiirehdi

- Varaa opetuksellesi oma aika pelkälle kuuntelulle ja oma aika muistipanojen tekemiselle. Kun esität kysymyksiä, anna oppilaille riittävästi aikaa vastata.
- Anna oppilaille aikaa myös ajatella, jolloin asiat syvenyvät ja sisäistyvät.

8. Osoita arvostusta oppilaidesi osaamiin kieleen tasavertaisesti ja edellytä sitä myös oppilaitasi

- Luo oppimistilanteita, joissa keskustellaan kielestä, käytetään eri kieltä rinnakkain ja vertaillaan niitä.

9. Rohkaise ja opeta oppilaita hyödyntämään tunneilla kaikkia osaamia kielitä

- Kannusta huoltajia tukemaan lastaan omilla kielillään kotitehtävien tekemisessä ja lukemaan tälle läsnä.

10. Kannusta oppilaitasi lukemaan säännöllisesti suomeksi ja muilla käyttämillään kielillä koulussa ja vapaa-ajalla

Materiaali Osa oppiaineen materiaalista: <https://www.oologi.fi/materiaali/>, Kielitietoisen opettajan oppaan ja -osien, toim. Teija Ruohonen 2019, <https://www.kiit.fi/kielitietoisen-opettajan-oppaan-osa-24-02-2019/>

Rumstavla för den språkmedvetna läraren

1. För en trygg och uppmuntrande atmosfär i undervisningsgruppen

- En positiv atmosfär uppmuntrar till att fråga och svara även med elementär språkkunskap.

2. Använd bilder och illustrationer som stöd i ditt undervisningsspråk och i dina undervisningstexter.

- Utnytja på ett mångsidigt sätt stödmaterial (verbala, visuella, auditiiva, symboliska och kinestetiska) samt olika lärmiljöer.

3. Använd ett tydligt undervisningsspråk

- Öppna omsorgsfullt de centrala begreppen i det ämnesområde som behandlas och upprepa dem tillräckligt.
- Inled, avsluta och förflytta dig tydligt från ett ämne till ett annat.
- Lär eleverna uppgiftsspråket i skolan och i ditt eget läroämne (t.ex. "definiera", "markera", "presentera", "fundera", "skriv", "förklara", "berätta", "berädda").

4. Namnge och lyft fram målen och de centrala begreppen för undervisningshelheten

- Berätta också vad det som eleven tidigare lärt sig anknyter till.
- Gör slutligen ett kort sammandrag och upprepa det eleven lärt sig.

5. Gör det möjligt för samtliga elever att delta genom att differentiera uppgifterna och ställa frågor som passar alla

- Använd frågeteknik som gör det möjligt för alla att delta. Formulera t.ex. definitioner i ord och fråga om begrepp som finns i lättbearbetad text.
- Använd öppna frågor som inte har ett enda rätt svar och som möjliggör svar på olika nivåer.
- Använd färdiga inledningar på svaren i språkfärdigheternas begynnelsekede.

6. Stöd eleven att observera typiska drag i läroämnets texttyper och öva på att tillämpa dem, vid behov med hjälp av en modell.

- Ge även stöd att uppfatta textens delar, lär ut lässtrategier.

7. Skynda inte

- Reservera egen tid för att enbart lyssna samt för att göra anteckningar. När du ställer frågor, ge eleverna tillräckligt med tid för att svara.
- Ge även eleverna tid att funders, så att saker sjunker in och fördjupas.

8. Visa jämlik uppskattning för de språk dina elever behärskar och förutsätt det också av dem

- Skapa lärsituationer där ni diskuterar språk och parallellt använder samt jämför dem.

9. Uppmuntra och lär eleverna att nyttja alla språk de kan under lektionerna

- Uppmuntra värdeordshavarna att etöjda silt bam på sitt eget språk i hemuppgifterna och att läsa högt för barnet.

10. Uppmuntra dina elever att regelbundet läsa på svenska och andra språk de använder i skolan och på fritiden

Materiaali Osa oppiaineen materiaalista: <https://www.oologi.fi/materiaali/>, Kielitietoisen opettajan oppaan ja -osien, toim. Teija Ruohonen 2019, <https://www.kiit.fi/kielitietoisen-opettajan-oppaan-osa-24-02-2019/>